

Jezuïeten



nr. 70 | zomer 2022

Afgiftekantoor 3000 Leuven 1 *Erkenningsnummer P004583

VOORWOORD

Eduard Kimman s.j. kijkt achter de schermen van het parochiewerk naar de vele vrijwilligers. De plaatselijke geloofsgemeenschap hangt voor haar voortbestaan ook sterk van hun inzet af.

Het Sint-Jozefscollege in Aalst, 400 jaar geleden door Jezuïeten gesticht, breidt uit tot een scholengemeenschap en is herdoopt tot 'vzw IÑIGO, Ignatiaanse scholen'. De oud-leerlingen gaven de school wat oude glorie terug voor de hedendaagse opvoeding in de vorm van een reddingssloep.

De ignatiaanse familie in Nederland en Vlaanderen vierde het jubeljaar van 500 jaar bekering van Ignatius. Wouter Blesgraaf s.j. vertelt over de rijkdom van instituten, organisaties en bewegingen die de ignatiaanse spiritualiteit in zich mee dragen.

Wereldwijd is de JRS (de Jesuit Refugee Service) bezig met vluchtelingen. Jan Stuyt s.j. toont ons hoe zij de crisis in Oekraïne aanpakken. Zij bundelen de inzet van helpers en van vluchtelingen om zo efficiënt mogelijk mensen bij te staan.

Bij de uitgave Psalmen met 21 gebedsmomenten schreef Nikolaas Sintobin s.j. een ignatiaans gebedstraject gebaseerd op de Geestelijke Oefeningen.

We gedenken het leven, de bezieling en de inzet van zeven overleden Jezuïeten. In de berichten uit de jezuïetenhuizen lezen wij wat daar gaande is.

Waalze jezuïet in opleiding, Louis Tonneau, voelt zich tot zijn verwondering goed thuis om aan een Vlaamse universiteit theologie te studeren. En... vergeet niet de activiteiten op de laatste pagina's.

Een goede zomertijd gewenst!

INHOUDSOPGAVE

MENSEN ACHTER DE SCHERMEN	
Vrijwilligers en de toekomst van de kerk – <i>Eduard Kimman s.j.</i>	3
ACTUALITEITEN	
400 jaar Sint-Jozefscollege Aalst – <i>Wilfried Heyvaert s.j.</i>	6
Ignatiaanse familiedag – <i>Toon Suffys s.j. en Wouter Blesgraaf s.j.</i>	8
KORTE BERICHTEN	10
ACTUALITEIT	
Twee jezuïeten gedood in Mexico	15
WERELDWIJD	
Oekraïne – <i>Jan Stuyt s.j.</i>	16
BOEKEN	
Psalmen met 21 gebedsmomenten	19
IN MEMORIAM	
Pater Guy Borreman, pater Wim Schellekens, pater Paul Mommaers, pater Marc De Brouwer, Pater René Loyens, pater Eddy Kerckhof en pater Lutz van Bergen	20
JEZUÏET IN OPLEIDING – <i>Louis Tonneau s.j.</i>	25
ACTIVITEITEN	26

Colofon

Jezuïeten is een uitgave van de regio *European Low Countries* van de Sociëteit van Jezus. Het verschijnt driemaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden.

Giften:

Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom. Vermeld a.u.b. uw postadres.

Voor Nederland:
Stichting St. Claverbond,
Heyendaalseweg 290
6525 SM Nijmegen
IBAN: NL85INGB 0000 828 228
BIC: INGBNL2A

Voor Vlaanderen
vzw Sint-Jan Berchmansseminarie
Koninginnelaan 141
1030 BRUSSEL
IBAN: BE02 4352 0547 1140
BIC: KREDBEBB
Mededeling: tijdschrift *Jezuïeten*

Redactie:

Karin Benoist, Guido Dierickx s.j.,
Eduard Kimman s.j., Jan Stuyt s.j.
en Toon Suffys s.j.

Adres voor Nederland:
Karin Benoist
Beulingstraat 11
1017 BA Amsterdam
platform.ignatiaanspiritualiteit@jesuits.net
tel. 020-679 82 07

Adres voor Vlaanderen:
Ludwig Van Heucke s.j.
Koninginnelaan 141
1030 BRUSSEL
ludwig.vanheucke@jesuits.net
tel: 02.20 50 159

Abonnementenadministratie:

Voor Nederland:
platform.ignatiaanspiritualiteit@jesuits.net

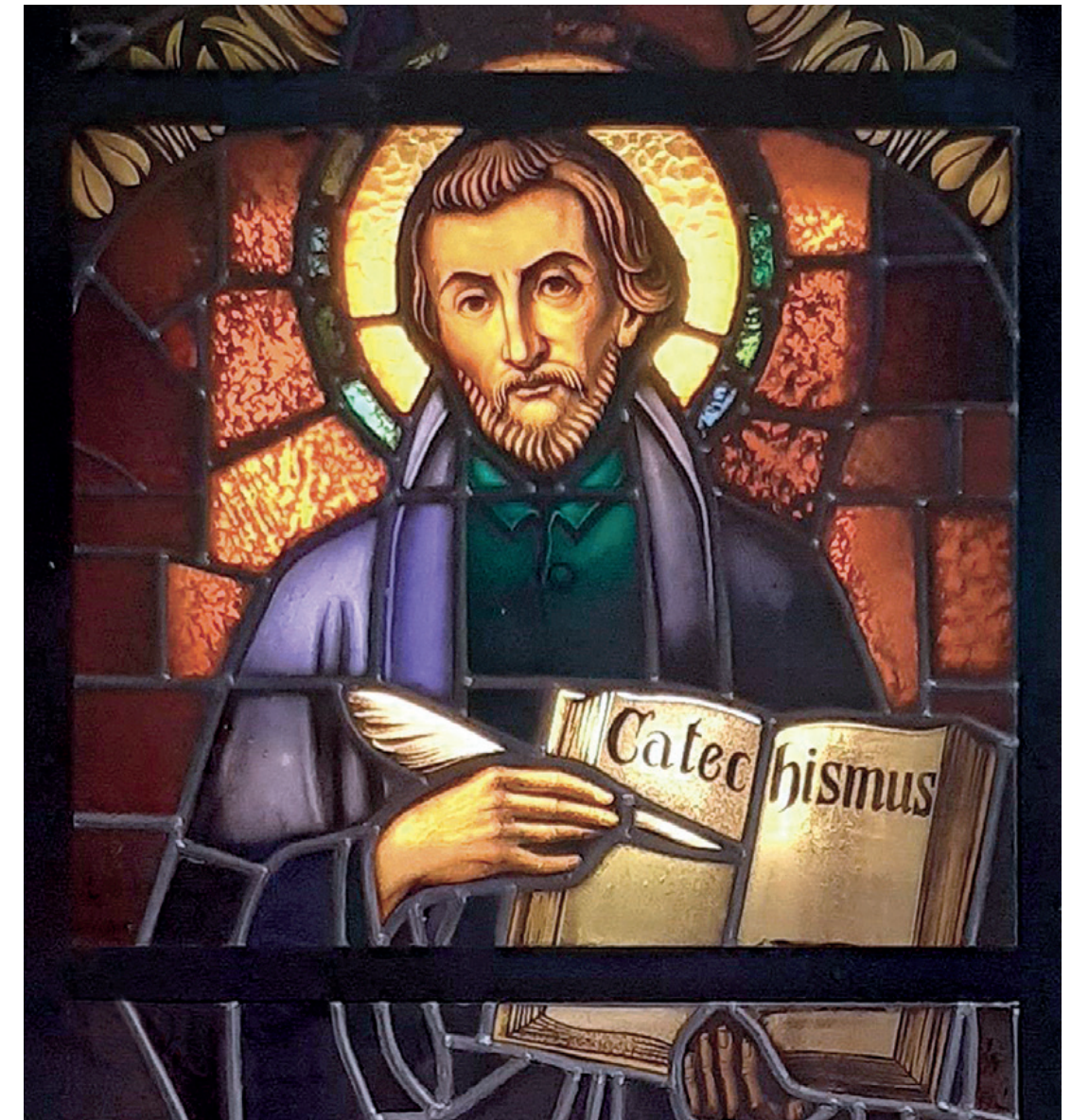
Voor Vlaanderen:
marc.vannieuwenhove@jesuits.net

ISSN 0167-2967

Verantwoordelijk uitgever:

Bart van Emmerik s.j.
Prinsstraat 17
2000 Antwerpen
België

Op de voorpagina:
Ignatiaanse familiedag
15 mei 2022 - rondleiding
door Oude Abdij.



Glas in lood raam uit de Petrus Canisiuskerk.

Vrijwilligers en de toekomst van de kerk.

Eduard Kimman is pastoor van de Heilige Stefanus parochie in Nijmegen, een nieuwe parochie met zeven locaties. Eén van die locaties is de Petrus Canisiuskerk in de Molenstraat, vanouds een jezuïetenkerk, waar Eduard sinds 2017 de pastor is. De Molenstraatkerk staat in een drukke winkelstraat in het centrum van de stad en is elke dag open.

De inrichting van een kerkprovincie in bisdommen, die weer onderverdeeld zijn in parochies, is vooral een schepping van het Concilie van Trente. In de negentiende eeuw bestond rooms-katholiek Nederland uit twee kolommen: de bisdommen met hun parochies en de religieuzen met paterskerken en abdijen. Door het tekort aan priesters en een afnemend kerkbezoek integreerden de laatste vijftig jaar de paterskerken met de diocesane structuur, op een paar uitzonderingen na.

In Nijmegen bestaat de Parochie Heilige Stefanus uit zeven kerken die tot de jaren zestig nog toebehoorden aan dominicanen, karmelieten of jezuïeten - naast kerken die vanouds 'gewone' parochiekerken waren, bediend door wereldheren of door religieuzen zoals de augustijnen. In Nijmegen waren mede vanwege de Katholieke Universiteit altijd veel religieuze ordes aanwezig. Die geschiedenis geeft aan elk van die zeven kerken een eigen cultuur. Daarnaast verschilt het sociaaleconomische profiel van elke wijk. Sommige geloofsgemeenschappen zijn 'rebels' en willen niets te maken hebben met de overkoepelende 'parochie' die acht jaar geleden op papier tot stand werd gebracht - met anderen is de samenwerking soepel.

Zo'n plaatselijke gemeenschap kan vitaal zijn, rijk aan diaconale projecten en drijvend op tientallen vrijwilligers voor onderhoud, voor zang, voor ziekenbezoek en voor evenementen. De plaats van de vrijwilliger is een nieuwe factor in het bepalen van de cultuur van een geloofsgemeenschap: een 'cultuur van vlijt' (veel vrijwilligers), een liturgische cultuur (veel kerkdiensten, zoals bijvoorbeeld in de Petrus Canisiuskerk), een gezelligheidscultuur (lang koffie drinken na afloop van de zondagsdienst) en af en toe ook een machtscultuur (wie is de baas?).

De ziel van het kerkgebouw

Vrijwilligers zijn belangrijker dan pastores. Zij vormen de ziel van het kerkgebouw. Ze blijven dikwijls langer verbonden aan een kerk dan de komende en gaande pastor. De Petrus Canisiuskerk ging na tien weken sluiting wegens corona op 1 juni 2020 weer open. Tijdelijk werd een beraad van vrijwilligers de sturende instantie in de Molenstraat. Met ongeveer zestien personen kwamen we regelmatig bijeen,

met mondkapjes, om de lijnen uit te zetten. Het was dit 'oorlogskabinet' dat besliste over hervatting van kerkdiensten, openingsuren van de Mariakapel, de capaciteit in de kerk en over nog veel meer.

Het zondagse kerkbezoek heeft nu zelfs hogere aantallen bezoekers dan voor de pandemie. Hoe is dat te verklaren? Voor mij is het duidelijk dat alles afhangt van de actieve medewerking van tientallen vrijwilligers. Zij maken het mogelijk dat de Petrus Canisiuskerk dagelijks om 9.00 uur open gaat en in de middag rond 16.00 uur gesloten wordt. Kosten, schoonmakers, kerkwachten en gastvrouwen zijn onmisbaar. Zij worden geraadpleegd, maar er is ook milde leiding.

Veranderende arbeidsdeelname

Enkele decennia geleden waren er mensen die veel tijd gaven aan het koor, het onderhoud van het kerkhof of de parochiële caritas. Collectanten, kerkmeesters, acolieten zijn er altijd geweest, maar elke geloofsgemeenschap werd bestierd door een kern van fulltime priesters. Vijftig jaar geleden telden de



Susanne Tjahjadi en Leny Fleuren - vrijwilligers
Petrus Canisiuskerk



Hulpkoster Henk van de Brink - vrijwilliger
Petrus Canisiuskerk.

zestienhonderd Nederlandse parochies even zoveel pastoors met kapelaans en andere assistenten. De religieuzen onderhielden ongeveer tweehonderd rectoraat kerken met nog veel meer priesters. Die wereld is verleden tijd.

De vrijwilliger van vandaag doet het werk dat twee generaties terug door betaalde krachten werd verricht. De kerken in Nederland zijn afhankelijk van vrijwilligers om de gebouwen te onderhouden, de diensten te verzorgen en deeltaken in de zielzorg op zich te nemen. De kerken zijn niet de enige: ontzettend veel maatschappelijke instellingen zijn van vrijwilligers afhankelijk. De kern van de zorg in ziekenhuizen, in verzorgingshuizen of in centra voor verslaafden wordt geboden door professionals, maar een heel groot deel van het werk wordt gedaan door vrijwilligers. Zo is de opvang van Oekraïense vluchtelingen afhankelijk van vrijwilligers.

De opkomst van de vrijwilliger, in de laatste twee decennia van de vorige eeuw, hing samen met de arbeidsuitstoot in die jaren. Men kon toen gemakkelijk met vervroegd pensioen. Afgestudeerde jongeren namen graag deze arbeidsplaatsen over, en een grote groep van de niet meer werkzame beroepsbevolking werd vrijwilliger. De arbeidsmarkt van vandaag is geheel anders. Er is een enorm tekort aan beschikbare arbeidskrachten. Deze krapte is een structureel probleem voor de komende drie decennia. De zogenaamde "babyboomers" (degenen die geboren zijn tussen 1945 en 1955) hebben niet alleen de arbeidsmarkt verlaten maar gaan de komende jaren ook hun positie bij de vrijwilligers opgeven. En dan? Dan komt die generatie in de zorg.

De vraag naar nieuwe vrijwilligers (in de zorg) zal daardoor enorm toenemen. In een wereld zonder vrijwilligers zou over veertig jaar een op de drie werknemers in de zorg moeten werken. Dat lijkt nu niet haalbaar. De arbeidsvraag in de zorg zal zo groot worden, dat vrijwilligers quasi-arbeidsrelaties zullen aangaan. Bij het onderwijs zou zich een dergelijke ontwikkeling ook kunnen gaan voordoen. Naast de professionele beroepskrachten zullen meer vrijwilligers moeten worden ingezet met een aantrekkelijke vergoeding.

Dit betekent dat er een soort 'arbeidsmarkt' voor betaalde vrijwilligers zal gaan komen. Geloofsgemeenschappen die afhankelijk zijn van de inzet van vrijwilligers zullen hiermee geconfronteerd worden. De onbetaalde, goedwillende vrijwilliger wordt vervangen door een vrijwilliger die een vergoeding krijgt. Wanneer we beseffen dat een parochiebegroting bestaat uit twee zeer grote posten, te weten gebouwenbeheer en salarissen, dan wordt het duidelijk dat we nu heel zuinig moeten zijn op de vrijwilligers en dat we in de toekomst hen moeten gaan waarderen met cursussen, met vergoedingen en met bindende werkafspraken. Van ons wordt dus een cultuuromslag gevraagd. Wie dat niet tijdig doet, vindt een gesloten kerk. Niet op last van de bisschop maar door het vertrek van de vrijwilligers.

Eduard Kimman s.j.



400 JAAR SINT-JOZEFSCOLLEGE AALST

In het Sint-Jozefscollege van Aalst, onlangs uitgebreid en herdoopt tot 'vzw *INIGO, Ignatiaanse scholen*', wordt niet alleen het wereldwijd jubileumjaar "Ignatius 500" gevierd, maar ook de vierhonderd jaar sinds de stichting van het college in 1620.

Vorig jaar werd een mooi boek uitgegeven *"Amar y servir 400 jaar jezuïetencollege in Aalst"*. Uit de vierhonderd jaar geschiedenis van het college zijn een aantal markante onderwerpen en bronnen geselecteerd, rekening houdend met hun maatschappelijk karakter en met een evenwichtige spreiding in tijd en ruimte. Leraar Dirk Podevijn zorgde voor de eindredactie van het werk van drieënveertig deskundige auteurs: jezuïeten, oud-leerlingen, externe specialisten, directieleden en leerkrachten.

Op 25 september 2021 was er de onthulling van het sprekende kunstwerk *"Ontplooien"* van Luc De Block, kunstenaar en oud-leraar. De takkenstructuur wijst op de ontplooiing van de leerlingen in een Ignatiaans geïnspireerd college: de groei is organisch, zoekt zijn eigen weg naar boven en naar buiten om tot volle ontwikkeling te komen; groei is niet alleen gericht op zelfontplooiing, maar ook op het welzijn van de andere en de wereld.

Op zondag 24 april was er het opmerkelijke gebeuren: *"Erfgoeddag - 400 jaar, s.j.C - na 70 jaar opnieuw een collegeboot"*. Een aantal leraren en oud-leerlingen vonden dat wij weer moesten aansluiten bij een traditie die begon met pater Louis Thienpont in 1933, die toen op het college prefect



Pater Rik De Gendt s.j., zelf oud leerling, zegent de teruggewonnen boot van het college, en de oud-leerlingen die hem tot in Aalst geroeid hebben.

was en de leerlingen met een eigen collegeboot op de Dender liet varen. De boot die in Drongen haast ongebruikt op de Leie lag, werd nu geschonken aan de oud-leerlingenbond van het college. De vereniging DECEM stond in voor de financiering en opvolging. De boot is honderd jaar oud en erkend als varende erfgoed. Hij werd gerestaureerd in Rupelmonde en met zes roeiploegen in tweeënhalf dag naar Aalst gebracht. Eerst de Schelde opwaarts tot Dendermonde en dan de Dender op naar het Werfplein in Aalst, waar hij zijn nieuwe thuishaven krijgt.

Het werd een feestelijke aankomst met ook burgemeester Christophe D'Haese en erfgoed-minister Matthias Diependaele aan boord. Er volgden verscheidene toespraken, tussendoor het optreden

van collegekoor en -orkest, een gelegenheidstoonstelling ... met als hoogtepunt de zegening van de collegeboot door pater Rik De Gendt, mooi en indrukwekkend door haar begeesting. De regionale pers was talrijk aanwezig, evenals TV Oost die er 's avonds al over uitzonden. Leraar Stijn De Smedt verdient alle lof als de grote bezieler van het project. Voor hem was het de bekroning van heel veel werk. Gelukkig heeft hij de nodige navigatievaardigheden als kapitein op de boot en als begeleider op het vasteland om zoveel mogelijk jonge mensen roeiend en groeiend in diepe verbondenheid vreugde te laten beleven. De eerste week konden onder zijn leiding alle eerstejaars in tien groepen al de Dender op.

Drie dagen later, op woensdag 27 april, kwam Minister Matthias Diependaele, Vlaams minister

van Onroerend Erfgoed, op officieel bezoek naar het college, samen met het stadsbestuur. Hij kwam met het heuglijke nieuws dat met een premie van 2,1 miljoen euro de laatste fase van start kan gaan van het internaatsgebouw, dat al vijftien jaar in de stellingen staat. Het nieuws over dit bezoek werd al dezelfde dag opgenomen in *Kerknet*.

Dat imposante streng classicistische gebouw uit 1780 kwam er, kort na de afschaffing van de orde, als 'Collegium Theresianum' onder het bewind van Maria-Theresia van Oostenrijk; het werd het 'Hoofdcollege van het Land van Aalst'. In 1831 begon op dezelfde plaats de doorstart als jezuïetencollege, wat in 1981 - honderdvijftig jaar later - groots werd gevierd.

Wilfried Heyvaert s.j.



Ignatiaanse familiedag Zondag 15 mei 2022

Er valt veel te vieren in ons geloof. Zo hebben de jezuïeten een jubeljaar uitgeroepen dat de 500ste verjaardag van Ignatius' bekering in 1521 gedenkt en viert. Als onderdeel van dit jubeljaar was er op zondag 15 mei een samenkomst van de ignatiaanse familie gepland in de Oude Abdij te Drongen. Het werd een gezellige en deugddoende dag van het IGNAN: het Ignatiaans Apostolisch Netwerk. IgnAN is een verzamelnaam voor door jezuïeten gestichte instellingen, werken, bewegingen en organisaties die vanuit de spiritualiteit van Ignatius in onze wereld bezig zijn. Daarbij horen de jezuïeten colleges, de universitaire instellingen Sint-Ignatius, met de organisaties voor studentenuitwisselingen in ontwikkelingssamenwerking. Er is JRS, de Jesuit Refugee Service, voor hulp aan vluchtelingen wereldwijd en in België en Nederland. Er zijn groepen en bewegingen voor spiritualiteit zoals de Gemeenschappen van Christelijk Leven (GCL), het platform voor ignatiaanse spiritualiteit, het bezinningscentrum Oude Abdij, tijdschriften (gedrukt en ook digitaal), het ignatiaans internet-pastoraat... Deze werken zijn ooit door jezuïeten begonnen. Maar ondertussen hebben niet-jezuïeten, leken dus, heel vaak het werk in handen genomen en zij zetten het voort in samenwerking met de Sociëteit van Jezus, met nieuw elan en met dezelfde ignatiaanse geest.



Het ignatiaanse jubeljaar had veel te lijden van corona. Veel activiteiten konden niet of maar moeizaam doorgang vinden, desnoods via het internet met zoom-sessies. Gelukkig was de ignatiaanse familiedag gepland voor mei 2022. Ook de versoepeling van de coronamaatregelen maakte een extra feestelijke sfeer mogelijk. Het werd een hartelijke ontmoeting van mensen uit verschillende ignatiaanse groepen en instellingen. Opvallend was ook de aanwezigheid van Victor Assouad, een Syrisch-Libanese medebroeder en algemeen assistent van de generale overste. Ook de Franse jezuïet François Boëdec, onze India-missionaris Aurel Brys en verschillende niet-Nederlandssprekende jezuïeten die in Vlaanderen verblijven, wilden erbij zijn. Zij tonen aan dat onze regio: de ELC (European Low Countries



fotograaf: Philip Debruyne s.j.



De hele kerk zingt mee



Opening familiedag 15 mei 2022

- de Europese Lage Landen) niet op zich staan, maar deel uitmaken van een wereldwijd netwerk.

Al in februari werd geïnteresseerden gevraagd zich in te schrijven voor 'workshops' met onderwerpen en sprekers die tot de verbeelding spraken. Zo hebben de deelnemers al lang van tevoren naar deze dag toegeleefd. Het was zondag 15 mei ook de eerste echt tropische dag met temperaturen rond de 27° C. Maar de kloostergangen van de Oude Abdij bleven aangenaam koel en werden dan ook een ideale ontmoetingsplaats. Het advies om een trui of pull mee te nemen bleek voor velen wel een goed idee te zijn.

In de morgen was er na de openingstoespraak van regionaal overste Marc Desmet tijd voor twee workshops, met een pauze ertussen in. De verscheidenheid was opvallend: barokke influencers, meditatie met YouTube-filmpjes, Gemeenschappen

van Christelijk leven, wat doen jezuïeten in Rome, meditatieve wandelingen en ecologische tips. Drie belangrijke workshops waren ook geloof en kunst, jezuïetenactiviteiten in India en tenslotte (gemeenschappelijke) onderscheiding der geesten in het wereldwijd kerkbestuur en in leerprogramma's in enkele Vlaamse gevangenissen.

Na de middagpauze kon men nog twee workshops volgen. Het hoogtepunt van de dag werd wel de feestelijke Eucharistieviering. Vanwege het grote aantal deelnemers – zo'n tweehonderd – weken we uit naar de parochiekerk van Drongen, naast de Oude Abdij. Dank zij een begeesterende dirigent en de velen die liederen hadden geoefend, hebben wij vreugdevol het ignatiaanse familiegevoel gevierd. De geestige, indringende en vreugdevolle homilie van Marc Desmet was hoopvol voor de toekomst van het ignatiaans netwerk. Na de eucharistieviering plaatste een uitgebreid buffet in de grote refter een kers op de IgnAN-taart.

Er is veel om dankbaar op terug te kijken. Zo zijn er de organisatie, de uiteenlopende workshops, de vele aanwezigen en hun verscheidenheid en de feestelijke Eucharistieviering. Bovenal bracht deze dag veel gewone mensen samen uit alle hoeken en gaten, uit alle werken van de ignatiaanse familie in Nederland en Vlaanderen. Dit geeft vertrouwen voor de toekomst.

Wouter Blesgraaf s.j. & Toon Suffys s.j.

AMSTERDAM

Xaveriushuis

Met Pasen was de Krijtbergkerk in alle vieringen weer goed bezocht. Er werden tien volwassenen opgenomen in de kerk door Doopsel of Vormsel: afsluiting van de geloofscursus die een klein jaar geduurd heeft. Iedere zondag wordt één viering gestreamd via internet. Op de middagen dat de kerk is opengesteld weten honderden toeristen de kerk te vinden. ✱ Het platform voor ignatiaanse spiritualiteit ziet het aantal abonnees op de internetproducten gestaag groeien, dankzij de investeringen in advertenties. Het handboek voor de begeleiding van de Geestelijke Oefeningen werd herschreven en op 2 juli gepresenteerd in Amsterdam: er is vier jaar hard aan gewerkt. De opleiding tot begeleider van de Geestelijke Oefeningen werd dit jaar weer gegeven aan meer dan een dozijn mensen uit zowel Vlaanderen als Nederland, en afgerond in juni. Beide projecten – handboek en opleiding – werden gedragen door teams waarin zowel jezuïeten als niet-jezuïeten samenwerkten.

✱ Twee leden van de gemeenschap zijn betrokken bij vluchtelingen. Bastiaan van Rooijen werkte het afgelopen jaar twee dagen per week als jurist bij Vluchtelingenwerk Nederland en specialiseerde zich in gezinshereniging. Jan Stuyt doet opdrachten voor Jesuit Refugee Service International en weet af en toe fondsen te vinden. ✱ In maart verhuisden de paters Peter van Dael en Gregory Brenninkmeijer naar De Krijtberg aan het Singel – de gemeenschap daar bestaat uit zeven leden. Het huis aan de De Lairesestraat wordt het komende jaar gebruikt voor een apostolische project met jonge mensen uit binnen- en buitenland. ✱ Ward Biemans was in Rome voor een conferentie over *Amoris Laetitia*. Hij presenteerde daar de resultaten van een enquête onder 235 migranten en Nederlanders in een intercultureel huwelijk, over de huwelijksbegeleiding die zij van de kerk hebben ontvangen. Een bijzonder moment was de audiëntie bij de paus, waarbij alle deelnemers de paus persoonlijk konden ontmoeten. ✱ Voor Peter Peelen is het schooljaar op het Stanislascollege in Delft bijna afgelopen. Hij is blij met de band die hij met zijn drie klassen kreeg. Hij is verder werkzaam in de parochies in en om Delft en rondom Gouda. Verder beginnen de Byzantijnse vieringen weer nadat de lockdowns alles hadden stilgelegd.

ANTWERPEN

Romero-Loyola

Om aan te knopen bij het vorig bericht: na de lift is ook de poort gerepareerd. Eigenlijk niet gerepareerd maar geheel vervangen, en niet alleen fraaier van uitzicht maar ook discreter van klank. ✱ De leden van de regionale staf hebben hun dienstreeks voortgezet. Theo heeft in Zürich in het gezelschap van Rik Vanwijnsberghe het contact met de bankwereld levend gehouden. Marc heeft Aqua Viva met zijn huisbezoek verblijd. ✱ Op de ignatiaanse familiedag waren we bijna voltallig aanwezig en hebben we daar ook de belangrijkste spreker van de dag geleverd in de persoon van Marc. ✱ Guido en Guido hebben een weekje van de zeelucht genoten in en rond Nieuwpoort. Zij hebben ook het museum en de resten van de cisterciënzerabdij Ten Duinen in Koksijde bezocht en het gebied rond de IJzermonding, weer met een boeiend museum over de onderwaterzetting van de polders rond de IJzer tijdens de Eerste Wereldoorlog. En Guido D. is in het gezelschap van Hugo Carmeliet ook de tegengestelde richting uitgevaren om in La Diglette de gastvrijheid van Michel Gilson te genieten. ✱ Met onze Oekraïense gasten hebben we een verjaardag gevierd waaraan ook Oekraïners van buiten het huis deelnamen. Enkelen van hen verblijven hier als dakwerkers en kennen Nederlands, wat de conversatie grotelijks ten goede kwam.

BOECHOUT

Xaverius in Capenberg

Van pandemie naar endemie, de invasie van Oekraïne ... zo zoekt het jaar 2022 verder zijn weg. ✱ André De Ridder, die al anderhalf jaar geniet van een 'goed-verdiende' rust in onze gemeenschap, werd onlangs 84. Reden om hem even aan 't woord te laten. "Bladzijden vol zou ik kunnen vullen met verhalen over mijn bruisende leven in Bukavu. Een heen en weer tussen de tekentafel en de bouwstellingen, tussen jongerenwerking en hun werkplaatsen, tussen kinderopvang en familiesfeer, tussen eucharistische vieringen in parochie of in kappellekes en huizen voor zusters gebouwd. Dit staat in schril contrast met mijn leven in Capenberg. Tot rust komen, de oude kwaaltjes laten helen. Het ontbreekt me hier aan niets. Stel je voor! Een open huis, aan de

voorkant gelegen aan een drukke baan, aan de achterkant met zicht op een brede tuin en op de zijkant zien we de tram staan wachten die ons herinnert dat er ook uitstapkes mogelijk zijn buitenshuis. Een aangename jezuïetencommunity, een goede keuken met heerlijke toemaatjes her en der. Een community die ook een beetje mantelzorg biedt aan anderen. In een geheel waar leken welkom zijn bij ons en wij met de andere bewoners het leven kunnen delen. Op die manier kan een nieuw 'cachet' aan het leven gegeven worden." ✱ Bij het begin van de vasten werden we nog even opgeschrikt door een coronaopflakking, maar gelukkig zonder veel erg. Op Sint-Jozef konden we al weer feest vieren. ✱ De beleving van de Goede Week was een heel intens gebeuren en kende haar apotheose in een prachtige gezongen paaswake (voor het eerst mogelijk na twee coronajaren). ✱ In mei kon het feesten niet op: we vierden eenmaal 60 en tweemaal 65 jaar huwelijk. Ondertussen woont Ludo terug in de community en hebben we een nieuwe permanente gast: Mariëtte Neyens. En, op 18 mei kreeg iedereen een tweede booster prik.

BRUSSEL

Arrupe

Vuilgebekt en wild klapwiekend stort het echtpaar merels zich in eendrachtige duikvlucht op de gitzwarte sluipkat. Die stuift al struikelend van tussen de struiken weg naar de burens. Een nijdig strijdtoneel tussen vogel en viervoeter in onze kloostertuin. En dat in de wonderschone maand mei. Nu hadden zich daar drie darteles mereltjes voor het eerst uit het nestje gewaagd. Ze waren al lichtvoetig de pioenroosjes van pater Verhezen aan het uitpluizen. Volgens hun gevlakte ouders ging het hier dan ook slechts om een "preventieve luchtaanval uit veiligheidsoverwegingen". Ter bescherming van eigen bloed en broed voor alle duidelijkheid. Het is ook overal wat in Europa tegenwoordig. ✱ In deze wankelende tijden doen de bewoners van Residentie Arrupe er alles aan om een geregelde levenswandel in stand te houden. Alle ongemakken aan oor, oog, tand of knoken met christelijke blijmoedigheid verbijtzend, kwijten zij zich van hun goddelijke zending. ✱ Overal in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest prediken zij de vrede. In Sint-Agatha Berchem, Sint-Jans Molenbeek, Sint-Joost ten Node,

Sint-Lambrechts en Sint-Pieters Woluwe, Sint-Gillis... een litanie van alle Roomse heiligen waardig. Voor zover vieringen in het Nederlands doorgaan bedienen priesters telkens, gemiddeld, een twaalfkopige menigte. De eerste apostelen waren ooit met één minder. ✱ Versterking van onze jezuïetengemeenschap komt deze zomer uit Centraal Afrika. Pater Jacques Buensi s.j. heeft een visum bekomen van de Belgische overheid met toelating om de religieuze missie in de hoofdstad een nieuw elan te bezorgen. Nous attendons sa venue dans la gloire !

DRONGEN

Hurtado

Met wat geluk kunt u in ons park een ijsvogeltje tegenkomen: een helderblauwe flits vlak langs het water van de beek. Als hij op een takje boven het water gaat zitten, kunt u zijn mooie kleuren nog beter bewonderen. De essen van het bos aan de spoorweg, die door een schimmel zijn aangetast, hebben erg geleden onder de storm die op 18 februari over ons land raasde: ongeveer veertig bomen werden geveld. ✱ Sinds de coronacrisis wat geluwd is, gonst het weer van de activiteit zowel in het bezinningscentrum als in het conferentiecentrum. We zijn blij dat we na twee jaar onderbreking weer Pasen konden vieren in de abdij. Zo'n honderd mensen, onder wie dertig kinderen, hebben het heilig triduum bij ons doorgebracht. Op paasmorgen, in alle vroegte, vierden we de verrijzenis van de Heer. Daarop volgde het hoogtepunt voor de kinderen: paaseieren rapen. Na een gezellig ontbijt ging iedereen vertroost weer naar huis. ✱ De restauratie van de vleugel aan de ingang van de abdij vordert gestaag. Het gedeelte waar vroeger de Sint-Jozefsgemeenschap gehuisvest was en daarna de Ark, staat leeg. Daar zullen het eerste en tweede middelbaar van het Sint-Barbaracollege ondergebracht worden, maar wanneer wij deze kroniek schrijven, is hier nog geen enkele bouwactiviteit te bespeuren. ✱ Wist u dat de Hurtado community ook twee buitenbroeders telt? Guido Vloemans is pastoor in Gent-Noord en bewoont een fraaie achttiende-eeuwse pastorie in Wondelgem, en Maarten Verroens is al meer dan twintig jaar pastoor in Lissewege. Beiden gaan in de loop van dit jaar met pensioen.

HEVERLEE

Sint-Jan Berchmans / Lerkeveld

Met enige vertraging mochten we op "mardi gras" genieten van de wens die pater Wim Mercelis had uitgesproken toen hij tot koning werd gekroond op 6 januari. We kregen een namiddagconcert van Jacky De Muynck (Arto Mundo): El condor pasa, Molly Malone, Moustaki's "avec ma gueule de métèque"... Al onze muzikale herinneringen werden naar boven gehaald en we hebben zelfs met Zorba de Sirtaki gedanst. Daarna konden we de Vasten induiken met piëteitsvolle avondwaken onder de kundige niet minder muzikale leiding van pater Peter Van Gool. De diensten van de Goede Week werden heel sober maar heel zinvol in huiskring gehouden. Op Paaszondag hebben we wel met onze trouwe medegelovigen verrijzenis gevierd. ✱ Op 4 april moesten we afscheid nemen van onze bijna honderdjarige pater René Loyens. Toch nog onverwachts. Pater René had geen familie meer maar de afscheidsliturgie werd nog bijgewoond door enkele vrienden van toen hij proost was van de Vereniging van Kristelijke Werkgevers (VKW) en in Sint-Barbara woonde, en oud parochianen van uit Merelbeke. ✱ Op 6 april kwam vicaris Steven Wielands ons vertellen hoe ons bisdom de Synodale Weg bewandelt "als herfstvrucht van Vaticanum II". ✱ Van 19 tot 29 april moesten we onze overste missen, fijn vervangen door een hyper toegewijde Paul Van Looy. Pater Mark Rotsaert was op fund-raisingreis naar de Verenigde Staten, in opdracht van "La Société des Bollandistes". Bij zijn terugkeer uit Chicago en New-York vond hij dat alles hier zo klein is. De "clubs" waar mensen met groot fortuin samen komen "to practice philanthropy" bij een galadiner, vond hij niet denderend. Echter wel de mooie musea die hij bezocht. ✱ Wat Lerkeveld betreft melden Fons Swinnen en Paul Van Looy het volgende: "Eenmaal in het jaar zit onze kerk bomvol met jong volk ... tijdens het lenteconcert. Tussen al die jeugdige onstuimigheid zitten ook onze bejaarde medebroeders. Ze genieten er duidelijk van de schat aan vocale en instrumentale talenten van de 'Lerkies'. De violiste kreeg een staande ovatie; maar ook de sopraan in het vijfstemmig 'Miserere' van Allegri. Dit jaar werd het geheel afgesloten met zowaar een eigen gelegenheidsorkest met kopers,

violen en zelfs indrukwekkende pauken. De dirigent had zelf enkele hits gearrangeerd voor zijn ensemble. De Raad van Bestuur, pater regionaal op kop, was aanwezig. Na afloop volgden nog enkele paters even het galabal." ✱ Ondertussen zijn ook de evaluatiegesprekken met de studenten beëindigd. Opvallend is dat de jonge mensen de aanwezigheid van bejaarde en hoogbejaarde paters en broeders hoog waarden. "Als ik het niet zou meegemaakt hebben, zou ik nooit geweten hebben wat ik zou gemist hebben" zeggen velen.

LEUVEN

Lessius

De Lessius gemeenschap verwelkomde haar verloren zoon Jos Moons, die met goede zin terugkeerde van zijn tertiaat in Spanje en Marokko. Hij is meteen aan de slag gegaan. In de Universitaire Parochie met preken, dopen, eerste communie, trouwen, en begeleidingsgesprekken. En op de KU Leuven studeert hij op het thema synodaliteit. ✱ Nicolas Standaert publiceerde ondertussen bij Brill in Leiden een geleerd boek over missionarissen in de zeventiende en achttiende eeuw. Hun vertalingen van de Chinese staatskrant gingen rond in het milieu van de Verlichtingdenkers in Europa. Hij blijft ook betrokken bij het Service-Learning project dat er momenteel naar streeft om dit op tweehonderd katholieke universiteiten te introduceren. Het doel is om studenten in contact te brengen met minder bevoorrechte mensen en milieus, en hen daarover te laten na denken. ✱ Vana Chinnabathini (AND Andhra Pradesh) reisde met een groep collega's naar Corsica voor een studieweek waar, zo verzekerde hij, er hard gewerkt werd. Verder blijft hij druk bezig met proeven in het laboratorium. We zijn benieuwd! ✱ Ten slotte, Rinald D'Souza (GOA) loopt over van de ideeën voor verder historisch onderzoek, maar met het naderen van de eindstreep komt – hélas – ook de nood om zich nu eerst te focussen op het doctoraat. Over lopen en eindstreden gesproken: hij nam deel aan de mijl van Antwerpen. Ten slotte: wij genoten van de uitbundig bloeiende blauwereggen in onze binnentuin.

Pierre Favre

Louis Tonneau, onze jongste medebroeder en lid van de EOF-provincie volgt in het kader van een

Erasmus programma aan de KUL de eerste cyclus theologie. Naast zijn studies is hij echter ook pastoraal bijzonder actief. Zo coördineerde hij het ignatiaanse programma op het Missiecongres in Brussel en leidde tevens een uitwisselingsgroep in het kader van de online vastenretraite. Deze zomer loopt hij, in de voetsporen van Ignatius, de kersverse editie van de « Loyolatocht » mee. *Louis stelt zich nader voor in de rubriek 'Jezuïet in opleiding' op p. 25.* ✱ Walter Ceyssens maakt zich ook gereed voor dezelfde pelgrimstocht. Een kostbare en unieke (want de eerste keer) samenwerking met IJD - de (Vlaamse) Interdiocesane Jeugddienst. Daarnaast maakt Walter werk van de modules over spiritualiteit voor de studenten in Lerkeveld. ✱ Simon Nsielanga, werkt gestadig verder aan zijn doctoraat geschiedenis over het proces van Afrikanisering van de Jezuïetenprovincie van Centraal-Afrika na de onafhankelijkheid van Congo in 1960. ✱ Frank Gutiérrez Blas, verwelkomde zijn provinciaal die vanuit Peru naar Rome was afgereisd en hier enige dagen in Leuven verbleef. Benedict Ebogu verwelkomt eveneens weldra zijn provinciaal hier in huis. ✱ Jacques Haers emeritaat werd op een indrukwekkende wijze gevierd. Verschillende medebroeders waren aanwezig naast talrijke andere gasten. Maar Jacques blijft nog even les geven aan de faculteit, en betrokken bij verzoeningsprojecten binnen IAJU (International Association of Jesuit Universities). Hij gaat tevens op regelmatige basis voor in de vieringen in de gevangenen van Leuven. ✱ William D'Britto ging in de maand januari voor iets meer dan een maand naar India om zijn ouders en andere familieleden te bezoeken. Op 26 januari 2022 sprak hij in India zijn laatste geloften uit. Aan het eind van de maand kwam hij verfrist en verjongd terug. Zodra hij terug was, begon hij weer aan zijn onderzoekswerk op het gebied van het kerkelijk recht. Hij publiceerde enkele artikels en gaf een online ignatiaanse retraite aan zes zusters die werkzaam zijn in Lourdes. William maakt video's over gebed, het leven van heiligen, enz. en plaatst deze op zijn eigen YouTube-kanaal in zijn moedertaal Marathi. Hij heeft ook een podcast "Catholic Church Prayers in Marathi" op Spotify en Gaana apps (een muziek app met meer dan tweehonderd miljoen gebruikers in India) waar hij de kerkelijke gebeden in het Marathi uitzendt. ✱ Onze overste

Rob Faesen, heeft in dit laatste semester een heel druk en gevuld programma qua lessen, studentenbegeleiding en publicaties. Maar tussendoor vindt hij toch ook nog de tijd om een retraite gegeven en enkele bezinningsdagen te begeleiden. ✱ Leo De Weert blijft trouw zijn tijd verdelen tussen de Brusselse gevangenen (waar hij pastoraal actief is in het arresthuis St Gillis) en zijn opdracht als hoofdaalmoezenier. Verder is hij soms aan te treffen in de Brusselse bioscopen en creatief bezig met de combinatie spiritualiteit, film en literatuur. Regelmatig doorkruist hij het Vlaamse land en brengt voor diverse socio-culturele verenigingen en andere groeperingen inleidingen over het gevangeniswezen en de specifieke opdracht van de aalmoezeniers.

MECHELEN

Leliëndaal

Marc Lindeijer rijdt heen en weer tussen Breda, Roosendaal, Bovendonk en Mechelen. Dat past goed bij de synodale weg die hij mee mag uitzetten in het bisdom Breda en waar tot op heden zo'n zevenhonderd personen aan hebben deelgenomen. Zij deelden hun zorg en hoop, hun vreugde en pijn over de Kerk in onze streken. In zijn parochie in Roosendaal zijn er zes synodale geloofsgesprekken gevoerd, op ignatiaanse wijze, met o.a. groepen vrouwen, jongeren en mensen aan de marge. ✱ Toon Suffys leert stilaan de mensen rond Leliëndaal kennen: de medewerkers, de vrijwilligers en hen die gewoon mee vieren in de kerk. Er zijn ook oude en nieuwe bekenden die hem vragen voor geestelijke begeleiding. Hij werkte ook graag mee aan de opleiding voor begeleiders van Geestelijke Oefeningen die in juni voltooid is. ✱ Frans Mistiaen is druk bezig met voorbereidende afspraken en vooral met aanpassingen in huis voor de komst van een internationale gemeenschap van Scheutisten. Er komen twee Scheutisten in opleiding (Jerry uit Centraal Afrika en Poulard uit Haïti) met een begeleider bij ons in huis wonen. Zij willen in de Mechelse parochies hun pastorale stage vóór de priesterwijding doen. Zij zullen op de derde verdieping van Leliëndaal wonen vanaf september 2022. Nu zijn ze in Leuven om Nederlands te leren en zij bezoeken tijdens weekends verschillende Mechelse parochies. ✱ De gemeenschap en vele kerkgangsters hebben Philip Debruyne gecondoleerd bij het plot-

se overlijden van zijn broer in februari. In maart en april had hij de handen vol met het organiseren van de opvoeringen van de Theatermonoloog met Kurt Defrancq "De ridder maakt een knieval". Na een gelaagde première in Mechelen ging het succesvol verder in Amsterdam, Kortrijk, Heverlee, Bergeijk en Nijmegen. ✱ Tijdens de vasten en de paastijd hadden we wekelijks een stilte-uur op maandag. De deelnemers hebben het erg geapprecieerd. In de veertigdagentijd was Philip ook betrokken bij de digitale vastenconferentie van de Mechelse parochies. Dit jaar gaf Karel Malfliet een knappe voorstelling van hoe wij *Laudato Si* kunnen beleven. ✱ Na drie jaar was er opnieuw een Europese Samenkomst voor Webmasters en Communicators uit Europa, dit jaar in Lissabon. Philip was gelukkig om oude en nieuwe collega's te ontmoeten. ✱ Wouter Blesgraaf bewijst in Mechelen goede diensten. Hij gaat in verschillende parochies voor in de zondagseucharistie. In onze eigen kerk gaat hij ook voor en legt contact met de gelovigen die hier al jaren kerkelijk "thuis" zijn. Begin juni gaat hij voor zijn jaarlijkse retraite.

NIJMEGEN

Aqua Viva

Op 4 april kregen wij allemaal de tweede booster van het corona-vaccin. Maar nauwelijks een week later volgde er een grote uitbraak. De brandhaard zat op de 3^e verdieping. In de gemeenschap, dus. De verdieping ging in lockdown om verbreiding naar de rest van het huis te voorkomen, en de vieringen voor de Goede Week en voor Pasen werden voor een derde jaar op rij afgeschaft. Eten op de eigen kamers voor degenen die echt in quarantaine moesten, en in de recreatie op de 3^e verdieping voor degenen die nog bijeen mochten komen. Het was geen feest. Gelukkig werden er maar weinig mensen ernstig ziek ondanks hun besmetting. Op eerste Paasdag konden we weer naar het normale regime terug. Na een dankbare viering in de huiskapel zaten we lange tijd samen in de refter voor een gezellig Paasmaal. ✱ Vlak vóór al deze gebeurtenissen kwam Peter Lutjeveld onze gelede- ren versterken. Althans voorlopig. Na wat medische *mishaps* en een revalidatie in Rijswijk, werd hij op 29 maart door Jan Bentvelzen en Tjeerd Jansen opgehaald. Aanvankelijk verbleef Peter op één van

de gastenkamers, maar inmiddels zit hij op Pater Eijmardweg 33. ✱ In Aqua Viva denken we soms in termen van "Nijmegen en de ommelanden". Een ommeland waar wij volop mee te maken kregen, is Duitsland. Op 22 februari overleed Wim Schellekens in Altenkirchen. Eduard Kimman participeerde in een viering in Duitsland en verzorgde een viering in Nijmegen, waarin volop recht werd gedaan aan het leven en werken van deze markante man. In het herfstnummer 2021 van *Jezuiten* is hieraan nog uitgebreid aandacht besteed. ✱ In april bereikte ons het bericht dat Lutz van Bergen het niet goed maakte, en niet veel langer in Trier kon blijven. De keuze viel op Nijmegen zodat de overste van Lutz, Christian Braunigger, medio mei de verhuizing ten uitvoer bracht. Aanvankelijk leek Lutz het goed bij ons te maken, maar zijn gezondheid ging in snel tempo achteruit. Hij overleed op 5 juni. Samen met zijn familie, waarin Lutz een warme en belangrijke rol vervulde, namen wij afscheid van hem; eerst met een mooie viering in de Sacramentskerk, waarna wij hem te midden van zijn medebroeders op Jonkerbos begraven hebben. ✱ Er zijn ook feestelijkheden te vieren geweest. Er is een gesprek gaande over de identiteit van ons huis, dat op gang werd gebracht door een goede studiedag op het Berchmanianum. Jan Bentvelzen, Theo Bouten, het bestuur, de Clientenraad, de OR en een grote groep medewerkers namen daaraan deel. Het gesprek wordt in huis voortgezet, en is een belangrijke volgende stap in de verzelfstandiging van Aqua Viva. De goede band tussen bewoners en medewerkers werd benadrukt op het werkbijeenkomst van één van onze medewerkers, Inge van Boven. Het werd een heel gezellige middag waar veel mensen op af kwamen. ✱ Ook gezellig, en bovendien inspirerend, waren de vieringen van Hemelvaart en Pinksteren. Die van Pinksteren viel bovendien midden in de visite van de regionale overste. Het was een goede visite, met veel gesprekken waar de medebroeders tevreden over waren, dat werd afgesloten met een enthousiasmerend memoriale. Bij het schrijven van deze huiskroniek beleven we de aftrap voor de eerste Themaweek van dit jaar. Daarover meer in het volgende nummer.

Twée jezuïeten gedood in Mexico

De Mexicaanse provinciaal stuurde 21 juni 2022 het volgende bericht naar de medebroeders: "Met diepe bedroefdheid en verontwaardiging deel ik u mee dat op 20 juni, in Cerocahui, Tarahumara, de paters Javier Campos (79) en Joaquín Mora (80) zijn vermoord in context van het heersende geweld in ons land, nadat zij hadden geprobeerd een man te verdedigen die zijn toevlucht zocht in de kerk en die werd achtervolgd door een gewapende persoon. Op dit moment onderhandelen we met de federale en staatsautoriteiten over de veiligheid

van onze jezuïetenbroeders Esteban Cornejo, Jesús Reyes en Jesús Zaglul, en het pastorale team van de parochie. We zullen deze tragedie publiekelijk veroordelen en een snel onderzoek en veiligheid voor de gemeenschap eisen."

Laten we in solidariteit met onze broeders in Mexico bidden voor de eeuwige rust van Javier en Joaquín en voor de veiligheid van hun hele gemeenschap in de missiepost die, een van de oudste jezuïeten-missieposten in Mexico is.



Een priester zegnt de foto's van jezuïetenpriesters Javier Campos Morales, links, en Joaquín Cesar Mora Salazar tijdens een rouwmis om hen, in een kerk in Mexico-Stad, dinsdag, 21 juni 2022. De twee bejaarde priesters werden gedood in een kerk waar een door gewapende mannen achtervolgde man blijkbaar een schuilplaats zocht in een afgelegen berggebied in het noorden van Mexico.

(AP Photo/Fernando Llano)

De foto en de begeleidende tekst hierboven werden gepubliceerd in de Washington Post. In de Guardian staat het verhaal, met meer details, zie: <https://www.theguardian.com/world/2022/jun/21/two-jesuits-priests-killed-mexico-church>.

En in Vatican News: <https://www.vaticannews.va/en/church/news/2022-06/jesuit-society-of-jesus-priest-murder-mexico-campos-mora.html>



Vluchtelingenstroom

© Marco Giarracca / JRS



Twee meisjes zoeken troost bij elkaar

© Sergi Cámara / Entreculturas - Alboan - JRS

OEKRAÏNE

Sinds de inval in Oekraïne in februari 2022 is de Jesuit Refugee Service betrokken bij de opvang en noodhulp voor vluchtelingen. Jezuiten in Polen hebben in korte tijd een hele organisatie opgezet.

POLEN

Polen is het land dat het grootste aantal vluchtelingen uit Oekraïne ontvangt: het loopt in de miljoenen, waarvan de meerderheid doorreist naar andere EU-landen. De paar miljoen vluchtelingen die niet doorreizen verblijven voor korte of langere tijd in Polen. Velen van hen wonen bij familie en vrienden. JRS is betrokken bij het vervoer van vluchtelingen en van hulpgoederen, en helpt mensen bij het vinden van tijdelijk onderdak. Onder meer door een bijdrage in de huur. Juridische en psychologische hulp wordt aangeboden, maar bereikt door de aard van het werk minder grote aantallen. Daarnaast zet JRS Polen een opvangcentrum op aan de grens voor reizigers onderweg naar Warschau. De Sociëteit van Jezus in Polen stelt gebouwen, mensen en midde-

len ter beschikking: vluchtelingen werden ondergebracht in gemeenschappen van jezuïeten, in retraits huizen en in privéwoningen van goede vrienden.

OEKRAÏNE

In Lviv heeft JRS al vijftien jaar een huis met meer dan tien kamers voor vluchtelingen op doorreis, daarnaast is er een retraitshuis. De beide huizen worden nu gebruikt voor mensen uit Oekraïne zelf. Er is een derde huis bij gehuurd. De meeste reizigers willen eerst naar Polen. Onderweg hebben ze behoefte aan een plek om op adem te komen, te slapen, te wassen en te eten. De jezuïeten bieden deze hulp op kleine schaal ook in hun huizen in Kiev, Tsjernivtsi en Chmelnytski.

In Hongarije, Slowakije en Kroatië zijn ook jezuïeten betrokken bij opvang en hulpacties in samenwerking met het internationale netwerk van Caritas.

BRUSSEL

JRS Europe volgt de ontwikkelingen in de regio als geheel, en lobbyt met andere NGO's bij beleidsmakers in Brussel. JRS is ingenomen met het besluit van de EU-lidstaten om de "tijdelijke bescherming" bij een piekinstroom van vluchtelingen te activeren. JRS roept op om dat niet alleen te doen voor Oekraïners, maar ook voor anderen die Oekraïne hals over kop moesten verlaten. Eveneens moet er een oplossing komen voor Oekraïners die in het buitenland gestrand zijn toen de oorlog uitbrak.

ROEMENIË

De situatie in Roemenië geeft een idee van de omvang van de uitdaging. In de eerste zeven weken van de oorlog zijn honderdduizenden Oekraïners in Roemenië aangekomen. Meer dan een derde waren kinderen (waaronder achthonderd zonder familie). De Jesuit Refugee Service Roemenië – die al twintig

jaar actief is – gaf vanaf de eerste dag noodhulp aan de grens en informatie hoe men verder kon reizen. In de weken erna is deze hulp uitgebreid met bemiddeling bij huisvesting, noodhulp in de vorm van voedsel, hygiëneproducten en kleding. Daarnaast wordt geholpen met juridisch advies en doorverwijzingen naar gezondheidszorg en onderwijs.

"Ze kwamen met hun huisdieren", zegt Bianca Albu van JRS Roemenië over de Oekraïense gezinnen die aankwamen. Vrouwen en kinderen moesten hun zonen, echtgenoten en vaders achterlaten en zochten veiligheid in Roemenië. Ze brachten mee wat ze konden om dat gevoel van familie en thuis te behouden nadat hun leven was ontwricht. "In het begin waren ze bijna allemaal in de ontkenning: ze verwachtten dat ze snel terug zouden kunnen gaan. Nu pas beginnen ze te beseffen dat hun ontheemding langer zal duren."

Roemenië, dat door de Donau van Oekraïne wordt gescheiden, zag al meteen een grote toevloed van vluchtelingen: meer dan 900.000 mensen kwamen de grens over, waarvan naar schatting 10% in het land is gebleven. JRS schoot meteen in actie. "Dank-

zij de katholieke en orthodoxe kerkelijke netwerken konden we snel onderdak vinden voor meer dan driehonderd mensen", zegt Bianca. Veel gezinnen zijn ondergebracht in hotels waarmee JRS afspraken heeft gemaakt, en verhuizen nu geleidelijk naar privé-appartementen.

JRS wil ook voorzien in behoeften op lange termijn. Op de plekken waar JRS onderwijs en recreatieve activiteiten aanbiedt, zijn speelruimtes voor kinderen ingericht. Het team van leerkrachten bestaat uit personeel en vrijwilligers van JRS, maar er zijn ook vluchtelingen zoals Oekraïense vrouwen, die blij zijn zich nuttig te kunnen maken. JRS Roemenië kreeg voor elkaar dat een groep van zestig Oekraïense leerkrachten wordt ingezet om onderwijs te verzorgen in acht scholen, van kleuterschool tot middelbaar onderwijs.



"Ik doe kunsttherapie met kinderen. Als we zien dat kinderen donkere kleuren gebruiken, praten we met hen en proberen we het schilderij samen opnieuw te maken," zegt Olena, die naar Roemenië kwam met haar zeven jaar oude dochter. Haar 18-jarige zoon werd aan de grens tegengehouden. "Het was heel moeilijk voor mij om mijn zoon in Oekraïne achter te laten, maar ik moest ook aan mijn dochtertje denken. Toen we net aankwamen, aten we niet, we dronken niet, en we begrepen niet wat er gebeurde of wat we moesten doen." Olena werd doorverwezen naar JRS en is ondergebracht in een hotel met haar dochter Sofja, en geeft elke dag les aan Oekraïense kinderen. "Zonder dit werk zou ik niet weten wat ik met mijn leven in een nieuw land aan moest. Kinderen helpen is mijn leven, en het geeft me het gevoel dat ik leef."



Een groep van twaalf Oekraïense vrouwen helpt elke dag bij JRS in Boekarest. Ze verwelkomen landgenoten, vertalen en delen voedselbonnen uit. "Toen ik naar het JRS-kantoor kwam en al die Oekraïners zag die steun nodig hadden, dacht ik dat ik ook kon helpen," zegt Alla, die Vinnytsia verliet met haar twee zonen van zeven en twaalf jaar. "Ik praat met vrouwen zoals ik, die er alleen voor staan in een nieuw land, en ik probeer te helpen. Met het team van vrijwilligers heb ik het gevoel dat ik deel uitmaak van een grote familie."

Jan Stuyt s.j.

Meer verhalen op www.jrs.net/en/ukraine-emergency

De Missieprocurer in Vlaanderen en de Sint Claverbond in Nederland werken samen met partners in Oost-Europa. Uit Nederland en Vlaanderen kwam er door giften al een bedrag binnen van €300.000,-. Dit geld wordt integraal doorgegeven aan de medebroeders in Polen, Roemenië en Oekraïne. Hiermee kon snel concrete hulp worden geboden zoals:

- aankoop in Polen van twee minibusjes waarmee vluchtelingen naar Polen komen, en
- hulpmiddelen naar Oekraïne
- opvang van vluchtelingen in Lviv en elders in Oekraïne
- salarissen nieuwe personeel
- steun voor het weeshuis in Sambir van de Franciscanessen

Giften vanuit Nederland:
St. Claverbond NL85 INGB 0000 82 82 28,
onder vermelding van 'Oekraïne'.
De Sint Claverbond is een ANBI-stichting, waardoor uw gift fiscaal aftrekbaar is.

Giften vanuit Vlaanderen:
HUBEJE vzw BE43 4352 0990 0101, onder vermelding van 'Oekraïne'.
Voor giften vanaf 40 euro aan HUBEJE kunt u een fiscaal attest verkrijgen.



Het verlangen naar verstillings en verdieping lijkt soms moeilijk te realiseren in ons drukke bestaan. Een dagelijks gebedsmoment kan een manier zijn om daar meer vorm aan te geven. Dat de psalmen daar bij uitstek geschikt voor zijn blijkt uit de 21-delige podcast "Bidden met Psalmen", dat Nikolaas Sintobin samen met het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap (NBG) maakte. De volledige tekst van de gebedspodcast is ook opgenomen in de pas verschenen uitgave genaamd: "Psalmen met 21 gebedsmomenten" bij het NBG. Een nieuwe verzamelbundel met alle 150 psalmen in de nieuwste NBV21-vertaling. De uitgave is aangevuld met een apart document van 30 bladzijden (blz. 191 t/m 221) met een ignatiaans gebedstraject van 21 psalmen onder de titel "In alle dingen God liefhebben en dienen".

Het aanvullende gebedstraject is geschreven door Nikolaas Sintobin. Hij heeft zich laten inspireren door de gebedsdynamiek van de Geestelijke Oefeningen (GO) waarbij veel nadruk wordt gelegd op de persoonlijke gevoelens en innerlijke ervaringen van de bidder. De spiritualiteit van Ignatius leert ons om Gods aanwezigheid te onderscheiden in het gewone leven. Bij citaten uit 21 psalmen is telkens een kleine overweging geschreven met drie gebedspunten die in de vraagvorm zijn gesteld. Ze zijn bedoeld als opstap om de psalmverzen in het eigen levensverhaal te laten weerklinken.

Het gebedstraject onderscheidt vijf stappen. De eerste telt vijf korte fragmenten uit een psalm om je open te stellen voor God; dan volgen er vier om je bewust te worden van het kwaad; vervolgens vijf om Jezus te leren kennen; daarna drie om Jezus na te volgen in het lijden; en tot slot vier korte stukjes uit een psalm om de vreugde van de verrijzenis te verstaan. Het gebedstraject neemt de lezer mee en begeleidt in het bidden met de psalmen waardoor het zonder begeleider kan worden doorlopen.

Een psalm is een religieuze liedvorm als een lied of beurtzang. Het zingen of voorlezen van psalmen is afkomstig uit de joodse traditie. In de synagogale traditie zijn dit gebeden voor allerlei gelegenheden. Voor vele mensen zijn de psalmen een bron van inspiratie. De teksten zijn uitingen van vreugde, geven troost, moed en kracht, en verwoorden onze diepste, rauwe emoties.

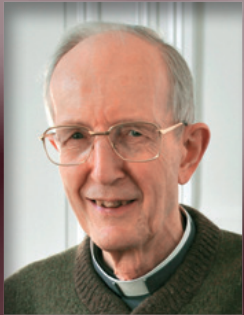
Nikolaas: "Dat bidden kan langzaam gaan. Met één psalm kun je een hele week bidden. Deze manier van bidden vraagt dat je stil wordt en luistert. Zo probeer je gewaar te worden wat het Bijbelvers – als woord van God of van Jezus – tot je zegt. Voel hoe je geraakt wordt, in je hart, diep in je gevoel of – zoals de Bijbel het noemt – in je darmen." Van zo'n gebed kun je een (dagelijkse) gewoonte maken. Na ieder gebedsmoment blik je terug waarin je je de vraag stelt wat er tijdens het bidden met je gebeurde, wat je raakte en hoe. Wanneer je er regelmatig rustig de tijd voor kunt nemen, de psalmtteksten op je laat inwerken en leest als *lectio continua*, als mediterend gebed, waarbij de psalmenwoorden geproefd worden, kan dit helpen erachter te komen waartoe God je uitnodigt.

Psalmen met 21 gebedsmomenten.

Uitgave van het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap en Nikolaas Sintobin, Haarlem/Antwerpen 2022, ISBN 9789089124180, € 22,50

De 21 gebedspodcasts zijn ook te vinden op www.biddenonderweg.org onder het kopje "Retraïtes en verdieping" en in de app van Bidden Onderweg, of scan de QR-code om rechtstreeks naar de podcast te gaan.





Pater Guy Borreman
(1934-2022)

Guy Borreman werd geboren op 12 oktober 1934 in Hofstade bij Aalst als jongste van de zeven kinderen van Charles Borreman en Mariëtte Van Doren. Vader leidde een (katoen)spinnerij in Aalst. In die stad volgde Guy de Latijns-Griekse humaniora op het Sint-Jozefcollege. Waarna hij op 7 september 1952 overstapte naar het noviciaat in Drongen. Na het noviciaat volgden drie jaren juvenaat waarvan één jaar besteed werd aan zijn militaire dienst en twee jaren aan het behalen van de kandidatuur in de klassieke filologie. Daarna volgden drie jaren filosofie (1957-1960) en drie jaren als studiemeester bij de grote internen te Turnhout. Na deze stage besteedde hij vier jaren aan de studie van de theologie. In de kerk van het nieuwe studiehuis in Heverlee werd hij tot priester gewijd op 30 juli 1966. Na één jaar als priester van de kerk van de residentie "de Gesù" te Brussel was hij gedurende 11 jaar kerkprefect van de kerk van het studiehuis in Heverlee

en zielzorger van de wijk rond deze kerk. Het was de tijd van de vernieuwing van de liturgie na het concilie en dankzij inbreng van de talrijke jongeren van deze wijk kenden de jeugdmissen een groot succes. Wie het heeft mogen meemaken, zal er met vreugde en ook met enige weemoed aan terugdenken. In 1979 verhuisde hij naar het retraits huis in Hasselt, Godsheide, waar hij zich eerst inzette voor jeugdretraites maar weldra overging tot het geven van de Geestelijke Oefeningen in de stijl van de Charismatische Vernieuwing. Dit leidde tot de vorming van een grote groep regelmatig terugkerende retraitanten waarvoor hij een vast team van begeleiders vormde. Dit werk gaf hij de naam 'Gebedsschool Bron van Levend Water'. In 1996 ging hij in Aalst wonen en in 2005 in Mechelen. De laatste verhuizing, naar Heverlee, vond plaats in 2016. Na het verzorgen van een laatste lange retraite in de grote vakantie van 2021 was zijn energie opgebruikt. Hij had alles gegeven. Guy heeft onbegrip en tegenstand ervaren. Maar hij is een vriendelijk en fijnzinnig mens gebleven. Een ongelukkige val en de voortschrijdende kanker voerden hem, tijdens zijn laatste maanden onder ons, van het ene ziekenhuis naar het andere. Op 14 februari 2022 is hij zachtjes ingeslapen. Zijn uitvaart in Heverlee op 19 februari werd bijgewoond en intens meegeleefd door een grote groep 'retraitanten' en bood ons een gelegenheid om onze dankbaarheid uit te drukken om zijn gegeven leven. 🕊



Pater Wim Schellekens
(1921-2022)

'A man for all seasons', dacht ik, toen ik op de avond voor de uitvaart met de begrafenisondernemer stond voor de open kist, kijkend naar die oude kop, dat vriendelijke gezicht, in ruste. Bijna een half jaar na zijn honderdste verjaardag op 15 september ingeslapen op 16 februari 2022. Ik stond daar in het uitvaartcentrum te Altenkirchen, enkele huizen verwijderd van het Altenheim waar Wim Schellekens vanaf 1995 gewoond had. Wim was op zijn dagelijks wandelingen er vaak voorbij gelopen en maakte dan een praatje met de zoon, die na de dood van zijn vader de onderneming voortzette. Pater Schellekens kende hem nog vanuit de tijd dat hij met diens vader samenwerkte. Op de dag dat Müller junior geroepen werd de uitvaart voor Pater Wim te verzorgen, wist hij goed wie dat was. Na het Sint-Aloysiuscollege in Den Haag trad Wim toe tot de jezuïeten in 1940. Na voltooiing van de gebruikelijke studies in

filosofie en theologie en tertiaat in Münster, volgden een jaar retraitewerk in Spaubeek, vier jaar op de Krijtberg in Amsterdam, drie jaar in de Canisiuskerk in Nijmegen, een jaar adjunct econoom op het Berchmanianum en nog een jaar in de Stijn Buysstraat. Nergens echt 'geland', belast met huisbezoek, jeugdwerk of de katholieke verkenner. In de zomervakantie hielp hij op pastorieën in Duitsland. Na zo'n zomer in Baumholder in 1964 verongelukte de pastoor; Wim werd tijdelijk teruggevraagd en is nooit meer uit Duitsland weggegaan. Wat heeft de zielzorg op pastorie en ziekenhuis, eerst in het Rijnland daarna de Saar-streek en later het Westerwald hem gelukkig gemaakt. Hij woonde er alleen op een pastorie, had een auto om de uitgestrekte parochie te bezoeken en was niet langer het vijfde wiel aan de wagen. Deze artsenzoon ging graag naar het plaatselijke ziekenhuis waar hij oog had voor iedereen, ook de verpleegkundigen en de artsen. Hij organiseerde oecumenische bijbelgroepen. Tot vlak voor zijn 100ste verjaardag leidde hij nog zo'n groep in het bejaardenhuis waar hij woonde. De laatste maanden voelde hij zijn einde naderen. In het bijzijn van zijn broer, een gynaecoloog net als zijn vader, is hij vredig gestorven. Op dinsdag 22 februari was er een Requiem in de parochiekerk te Altenkirchen. Woensdag 23 februari is hij op Jonkerbos in Nijmegen begraven. 🕊



Pater Paul Mommaers
(1935-2022)

Paul Mommaers werd geboren in Deurne (Antwerpen) op 28 oktober 1935 als één van de twee kinderen van Alfons Mommaers, onderwijzer, en Maria Pousset. Hij volgde de Latijns-Griekse humaniora in het Xavieriuscollege te Borgerhout. Op 7 september 1953 trad hij in het noviciaat te Drongen. Tijdens de drie jaren van het juvenaat deed hij zijn legerdienst en wijdde hij zich aan de studie van de klassieke talen, tot de eerste licentie. Aan de universiteit van Leuven ging hij zijn tweede licentie behalen, terwijl hij ondertussen ook stage deed als surveillant in het college van Turnhout. Voor zijn filosofie werd hij naar Frankrijk gezonden, naar Vals lès Le Puy (1959-1962). Zijn studie van de theologie begon in 1964 in Heverlee. In het tweede jaar maakte hij kennis met een gastdocent uit Rome: pater Albert Deblaere. Die maakt zulke indruk op Paul en op zijn medestudenten dat sommigen besloten om zich te wijden aan

de studie van (middeleeuwse) spiritualiteit. In 1967 werd Paul in Heverlee tot priester gewijd door Mgr. Schoenmaeckers. Na het vierde jaar theologie kon hij gaan doctoreren aan de Sorbonne in Parijs. In 1971 verdedigde hij een proefschrift met als titel "Benoit de Canfeld, sa terminologie 'essentielle', ses sources flamandes". In 1974 werd hij als schrijver en onderzoeker opgenomen in het Ruusbroecgenootschap. Aan de UFSIA en later aan de Universiteit Antwerpen doceerde hij godsdienstwetenschappen, aan de KU Leuven geschiedenis van de spiritualiteit. Als docent werd hij algemeen gewaardeerd, als examiner door menigeen gevreesd. Zijn wetenschappelijk werk bleef gericht op mystieke schrijvers. Na Benoit de Canfeld verdiepte hij zich eerst in de 'fenomenologie van de liefde' bij Ruusbroec en vervolgens in de literaire en spirituele nalatenschap van Hadewijch. Hij wilde voornamelijk haar "Visioenen" uitgeven, vanuit het Middelnederlands vertaald in het hedendaagse Nederlands, in het Engels en in het Frans. Daarnaast wijdde hij onder meer publicaties aan de esthetiek en de mystiek bij Marcel Proust en Robert Musil. Zijn belangstelling bleef niet beperkt tot middeleeuwse, zelfs niet tot christelijke auteurs. Ondertussen moest Paul merken dat hij niet goed aardde in een gemeenschap. Hij vond het raadzaam alleen te gaan wonen, zij het niet ver uit de buurt. Maar zijn gezondheid

ging achteruit. Zijn gezichtsvermogen verzwakte. Twee beroertes maakten het alleen wonen onmogelijk. De overgang naar Heverlee was zwaar, maar hij had er vrede mee. Uiteindelijk werd het coronavirus hem noodlottig. Hij overleed er op 18 februari 2022 in de voormiddag. 🕊



Pater Marc De Brouwer
(1927-2022)

Marc De Brouwer werd geboren op 29 juli 1927 in Troyes, Frankrijk. Het gezin verhuisde eerst naar Lisieux en uiteindelijk naar Brugge. Marc deed zijn humaniora in het Sint-Lodewijkscollege te Brugge en trad in het noviciaat op 4 augustus 1944. Zoals zijn oudere broer Christian wilde hij missionaris worden in India. Dientengevolge deed hij zijn theologie in het Indische Kurselong. Priester werd hij gewijd op 19 maart 1958. Zijn arbeid in de streek van Ranchi werd in grote mate bepaald door het feit dat hij na zijn filosofie een opleiding van technisch ingenieur had genoten. Die deskundigheid

bleek een grote hulp bij zijn ontwikkelingswerk. Bijvoorbeeld toen hij in de dorpen honderden waterputten liet boren in samenwerking met de lokale gemeenschappen. Zo bereikte hij vele mensen over confessionele grenzen heen. Maar het was te merken dat dit alles gedragen was door een diepe christelijke inspiratie.

Maar zo is hij niet begonnen. Na zijn priesterwijding fungeerde hij als onderpastoor en daarna als pastoor in Kanjalo. Vervolgens was hij in Ranchi Director Social Work and Catholic Charities. Daarna werd hij ingezet in het Agricultural Training Centrum van Namkum en in het Xavier Institute of Social Service in Ranchi. En ten slotte, vanaf 1993, als Director van Gram Uthan, het sociaal werk van het bisdom Gumla. Ergens moet hij daarnaast nog tijd hebben gevonden voor het Bariatu Training Institute in Ranchi waar jonge mensen een opleiding volgden om die dan in hun dorpen toe te passen. Hij bleef doorwerken tot na zijn negentigste en stapte nog geregeld op de motorfiets om projecten te bezoeken. Na een lichte val met de moto belandde hij in de ziekenboeg van Manresa House, Ranchi. Na enkel weken zou hij naar Gumla kunnen terugkeren. Maar het ging niet meer: de ijver was er nog, de energie niet meer. Na zijn werk overgedragen te hebben aan een priester van het bisdom Gumla is hij twee dagen later overleden, 97 jaren oud en de voorlaatste van de Vlaamse missionarissen in India.

Zijn uitvaart in de kathedraal van Gumla op 25 februari 2022 werd voorgedaan door bisschop Toppo.

Dit overzicht mag niet de indruk wekken dat hij totaal opging in de actie. Hij was ook een denker die graag en vaak van gedachte wisselde met goede vrienden waaronder veel Hindoes. In onze streken horen wij meer te weten over deze missionaris die een voorbeeld, een inspiratie en een vriend was. 🕊



Pater René Loyens
(1923-2022)

René Loyens werd geboren in Merksem op 4 november 1923 in het gezin van Jean Loyens en Thérèse Hermans. René keek met genoegen terug op zijn aangename jeugd thuis en in het Onze-Lieve-Vrouwecollege te Antwerpen. In 1941 sloot hij zijn humaniora af en trad hij in te Drongen. Na drie jaren filosofiestudie volgden drie jaren stage: als surveillant op het Sint-Jozefscollege in Aalst en als leraar op het O.-L.-Vrouwecollege in Antwerpen. In 1951 begon hij de vier-

jarige studie van de theologie te Leuven waar hij priester werd gewijd (22 augustus 1954). Na deze studies werd hij leraar van de 3e Latijnse in het Sint-Barbaracollege te Gent (1955 tot 1957). Van juli 1957 tot januari 1958 verbleef hij om gezondheidsredenen in het sanatorium te Lemberge. Het jaar daarop bracht hij door in Gandía, Spanje, voor het "derde jaar", het laatste vormingsjaar van de jezuïeten.

In september 1959 verhuisde hij naar Gent. Vele jaren woonde hij in de Savaanstraat, in een huis dat dicht aanleunde bij het Sint-Barbaracollege. Eerst als moderator van de Bonden van het Heilig Hart en vanaf 1961 ook als geestelijk adviseur van het Verbond van Kristelijke Werkgevers voor Oost-Vlaanderen. Begin 1969 werd hij zelfs nationaal proost van het VKW. Hem kennende zal hij daar zijn standpunten goed doordacht en met enige stelligheid verdedigd hebben. Niet toevallig had hij een voorliefde voor de parabel van de Barmhartige Samaritaan. Einde 1963 werd hij daarnaast geestelijk adviseur van de Aktie 365 voor Vlaanderen en Nederland. Hij verzorgde jaar na jaar de publicatie van de Bijbelagenda met een inspirerende Bijbelcitaat voor iedere dag. In 1983 kwamen daar nog de gezinsgroepen bij. Maar er kwam een tijd om zijn activiteiten een beetje terug te schroeven. In 1997 gaf hij het nationaal adviseurschap van het VKW door aan priester Eddy Lagae. Dat liet dan weer de ruimte voor meer parochiewerk,

als parochievicar in Merelbeke-Centrum-Kwenenbos. Zijn parochianen getuigden dat zij in elke homilie spiritualiteit meekregen om in de week van te leven. Op 28 september 2016 kwam hij aan in Heverlee. Vele uren van de dag zagen we hem aan zijn bureau zitten met een vergrootglas in de hand, lezend over kerk en maatschappij. Dat alles met één grote vraag: hoe christen zijn in deze tijd? Als 98-jarige kwam hij enkele malen ten val, ondanks zijn rollator. De laatste maal veroorzaakte dat veel blijvende pijn. Het einde kwam dan heel snel. Op 4 april 2022 heeft hij zijn heel actief en verdienstelijk leven in de handen van de Vader gelegd. 🕊



Pater Eddy Kerckhof
(1936-2022)

Eddy (Edgar) werd geboren op 24 juni 1936 in Izegem als oudste van drie kinderen. Zijn vader, een deurwaarder, was uit een West-Vlaamse familie, zijn moeder was afkomstig van Vlissingen. Een zekere omzichtigheid in de omgang met mensen

hinderde hem niet al te erg bij het ontplooiën van zijn talenten. Zijn mooie stem ontwikkelde hij verder als koorknaap. Met zijn redenaarstalent nam hij deel aan welsprekendheidstoernooien. Maar tegelijk groeide in hem een spirituele interesse. Hij werd getroffen door de atmosfeer in de oude cisterciënzerabdij van Ourscamp waar hij enkele vakanties doorbracht. Tot zijn roeping hebben ook zijn contacten met pater De Clippele, een vriend van de familie, bijgedragen. Na de Latijns-Griekse humaniora aan het Sint-Jozefscollege te Izegem trad hij in bij de jezuïeten in Drongen (8 september 1955). Na het tweejarige noviciaat en één jaar klassieke filologie (1957-1958) maakte hij een aanvang met zijn filosofiestudies en wel bij de Duitse jezuïeten in Pullach (bij München). Dat was echter geen onverdeelde succes, hij kwam in aanvaring met lokale gebruiken en diende voortijdig, na twee jaren, terug te keren naar zijn thuisland. Het derde jaar filosofie zou hij volmaken in Heverlee. Van rebelse trekjes heeft hij ook later nog blijk gegeven. Ja, het waren woelige tijden. In 1968 ontving hij in Heverlee de priesterwijding. Na zijn vierde jaar theologie zou hij beginnen te werken aan een doctoraat in de moraaltheologie over Friedrich Schleiermacher met als promotor de befaamde Louis Jansen. Waarom heeft hij dat project niet voltooid? Was het omdat hij door vele medestudenten telkens weer geraadpleegd werd bij het opstellen van hun

scripties en omdat hij op hun vragen ruimhartig inging? In 1976 voegde hij zich bij de redactie van het tijdschrift *Streven* in de Sanderusstraat te Antwerpen. Later werd hij bovendien, tot in 2001, docent sociale ethiek en christelijke antropologie aan twee Antwerpse hogescholen. Als docent kon hij helemaal zichzelf geven. Hij was graag gezien door studenten en collega's en werd veel gevraagd om huwelijken in te zegenen en kinderen te dopen.

Na een tijdje in de Sanderusstraat vond Eddy een goede plek om te wonen in Poederlee. Daar werd hij met toewijding verzorgd toen zich symptomen van de ziekte van Parkinson vertoonden. Hij leed eronder maar leefde in overgave. Hij had een diepe vrede gevonden. Hij overleed op Paasmaandag 18 april ten gevolge van een longontsteking. De uitvaartdienst in Wechelderzande zorgde voor een waardig, warm afscheid. 🕊️

Lutz van Bergen (1938-2022)

Lutz (Ludger) werd op 28 april 1938 geboren in Nijmegen. Zijn vader was kapper. Hij had één oudere zus. Lutz ging naar het Canisius College. Na zijn eind-examen Gymnasium B studeerde hij een paar jaar wis- en natuurkunde in Utrecht, in navolging van zijn zus. Op 29 september 1958 trad hij in bij de jezuïeten in Grave. Op 10 juni 1967 werd hij priester gewijd in Maastricht. Na zijn wijding studeerde Lutz



missiologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Voor zijn dissertatie deed hij onderzoek in India naar het religieuze leven in hindoeïstische context. In 1975 promoveerde hij tot doctor in de theologie op een proefschrift over dit onderwerp. Afgezien van een kort verblijf in Indonesië speelde zich zijn actieve leven daarna af in Duitsland. De eerste jaren werkte Lutz in Bonn, waar hij medewerker werd van het tijdschrift "Die Katholische Missionen" en pastor in het Elisabeth-ziekenhuis en in het kindertehuis Maria im Walde. In die jaren was hij ook docent missiewetenschappen in Frankfurt. In 1989 werd Lutz gevraagd om docent en spiritueel te worden aan het Bischöfliches Priesterseminar in Trier. Die functie heeft hij bijna vijfentwintig jaar vervuld. Dat deed hij op geheel eigen wijze. Enerzijds stond hij geheel ten dienste van de seminaristen, had altijd tijd voor hen en was vol aandacht voor hun vragen en ervaringen, anderzijds kon hij zeer confronterend en provocatief zijn als hij merkte dat men

zich te comfortabel voelde in zijn theologische opvattingen en Westerse wereldbeeld. Door zijn gedegen kennis van andere culturen en religies en door zijn zichtbare verbondenheid met Christus in het gebed werd hij ondanks en ook wel dankzij zijn geheel eigen aanpak geaccepteerd; vele priesters kijken met dankbaarheid op zijn begeleiding terug. Naast zijn werk aan het seminarie was Lutz vele jaren overste van de jezuïeten-gemeenschap in Trier, moderator van de Kreuzbund (een zelfhulpgroep voor verslaafden) en voorzitter van de Bund, die zich inzette voor de zaligverklaring van pater Wilhelm Eberschweiler s.j.

In mei 2022 nam hij zwaar ziek zijn intrek in het bejaardenhuis van de jezuïeten in zijn geboortestad Nijmegen. Daar overleed hij al na één maand, op Pinksteren 5 juni 2022.

Gedurende zijn hele leven is Lutz nauw verbonden geweest met het gezin van zijn zus, die getrouwd was met een tropenarts, ondanks het feit dat zij vaak ver van elkaar woonden. Zij hadden frequent briefcontact, zochten elkaar op, en brachten vakanties vaak met elkaar door. Zij waren hem ook in zijn laatste maand tot grote steun. 🕊️

Mijn naam is Louis Tonneau. Vijf jaar geleden ben ik in de Sociëteit van Jezus ingetreden. Ik ben Belg uit Waals-Brabant. Ik studeerde twee jaar filosofie en theologie in Parijs aan het Centre Sèvres in de "cycle intégrée" die de mogelijkheid biedt om beide disciplines tegelijk te studeren in vijf jaar. Na die twee jaar vroeg ik om een jaar aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) te mogen doen. De reden (exotisch voor de Fransen): in het Nederlands kunnen studeren!

Er waren minstens twee redenen voor mij: enerzijds het nut van het beheersen van de eerste landstaal in geval van een latere apostolische zending in België, en anderzijds een oud gevoel van morele verplichting om Nederlands te leren als Belgisch staatsburger. Als goede Franstalige Belg heb ik uiteraard Nederlands geleerd tot mijn 18e, maar het daarna niet meer beoefend. Bijgevolg heb ik dus veel moeten leren om de taal opnieuw te beheersen en om in september te slagen voor het taal-toelatingsexamen om mij te kunnen inschrijven op de KUL.

Ik heb me onder een "credit-contract" aan de KUL ingeschreven. Dit betekent dat ik mijn cursussen mag kiezen onder voorbehoud van aanvaarding door de faculteit. Nu ben ik dus student aan de KUL in de Nederlandstalige afdeling en volg de meeste van mijn cursussen theologie en canonic recht. De examenzitting van januari is goed verlopen en ik bereid me voor op deze van juni. (Ik heb dit artikel in mei geschreven in volle voorbereiding van de examens).

Kunnen leven in Vlaanderen was interessant (en gelukkig!) om minstens drie redenen: - op een andere manier theologie studeren, - in een andere jezuïetenprovincie te leven dan de mijne (EOF), - wonen in een streek van mijn eigen land waar ik zo weinig van wist!

Wat de ELC-regio (de jezuïeten in Nederland en Vlaanderen) betreft, voel ik een zekere bewondering voor haar dynamiek, ondanks het kleine aantal jezuïeten dat er nog actief is. Het is ook zeer leerzaam voor mij, aangezien ik tot een provincie behoor die



Louis Tonneau s.j.

op weg is naar een soortgelijke situatie: tamelijk veel materiële middelen, weinig menselijke middelen en een werk dat groot blijft. Bij mijn ervaring als Waal in Vlaanderen, springen twee dingen in het oog: (1) we zijn redelijk gelijk (dezelfde aspiraties, feesten, enz.); (2) het is jammer dat ik de taalgrens zo laat heb durven overschrijden! Ik ben opgegroeid en leefde twintig jaar binnen vijftig km van Leuven, zonder haar te kennen. Het is jammer. Maar dit is vast en zeker een ervaring waar ik geen spijt van heb!

Louis Tonneau s.j.

DRONGEN

Oude Abdij
Drongenplein 26,
9031 Drongen (bij Gent).

CONTEMPLATIEVE RETRAITE

5-14 augustus 2022

Veel mensen verlangen in het diepste van zichzelf naar verbondenheid met God, om van daaruit te leven. Velen hebben met vrucht gebeden met woorden, gedachten, voorstellingen, teksten, maar zoeken nu naar meer stilte, eenvoud en innerlijkheid.

In deze retraite volgen we de weg die jezuïet Franz Jalic (1927-2021) wijst naar het stille, contemplatieve gebed. Deze 'contemplatieve oefeningen' voeren ons stapsgewijs via de waarneming van de natuur, van onze adem en van ons lichaam naar de eenvoud van het Jezusgebed.

Meer info:

<https://www.oudeabdij.be/contemplatieve-retraite.html>



ZOMERZINDERING

10-12 augustus 2022

Zin in een zinderende zomerbeleving? Zin om jezelf dieper te ontdekken doorheen de symboliek van de 4 seizoenen (lente - zomer - herfst - winter) en de 4 elementen (lucht - vuur - aarde - water)?

Laat je dan verrassen op deze zomerse dagen! Met ruimte om te verstillen, balans te (her)vinden, op adem te komen, anderen te ontmoeten... Kortom dagen om helemaal thuis te komen bij jezelf, in verbondenheid met alles wat jou omgeeft.

We bieden verscheidene activiteiten aan tijdens zomerzinding: wandelmeditatie, inspirerende zoektocht, creatieve impulsen, geleide lichaamsbeweging, ... Luister naar wat jij nodig hebt in deze dagen. Als je voelt dat het nodig is, kan je steeds een activiteit overslaan en ruimte nemen voor jezelf.

Meer info:

<https://www.oudeabdij.be/zomerzinding22.html>

INFOMOMENTEN

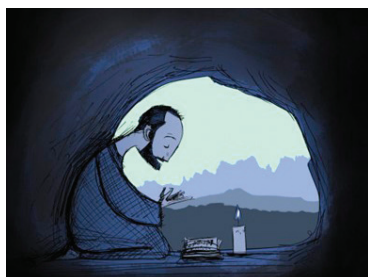
Geestelijke Oefeningen

Vanaf 14 september op verschillende locaties.

Wat zijn Geestelijke Oefeningen? In welke vorm(en) kun je die volgen? Wat is ervoor nodig? Hoe kan ik me er goed op voorbereiden? Wie zijn de begeleiders? Op de infomomenten beantwoorden we deze - en andere - vragen.

Meer informatie over data, locaties en contactpersonen:

<https://www.jezuïeten.org/agenda/infomomenten-geestelijke-oefeningen-2021-2022/>



TEN VOLLE LEVEN

Geestelijke Oefeningen in groep

Vanaf september 2022 wil de Oude Abdij Drongen starten met een nieuwe vorm: de Geestelijke Oefeningen in het dagelijks leven gegeven in groep!

Verlang je je leven en je engagementen te verdiepen aan de hand van het Evangelie? Zoek je een manier om in je dagelijks leven een retraite te doen volgens de Geestelijke Oefeningen (GO) van Ignatius? Verlang je hierbij de steun van een groep gelijkgezinden die dezelfde ervaring doormaken? Dan is deze vorm van retraite mogelijk geschikt voor jou.

Meer info:

<https://www.oudeabdij.be/go-in-groep.html>

BRIEVEN VAN IGNATIUS

Inspiratieweekend

16-18 september 2022

Niemand in Europa heeft rond 1550 een groter adressenbestand dan Ignatius van Loyola, de stichter van de Orde van de jezuïeten. 6815 brieven zijn van hem bewaard gebleven! Mark Rotsaert publiceerde in 2015 een boek met een veertigtal brieven in Nederlandse vertaling (Averbode). Tijdens het weekend van 16-18 september zal hij enkele brieven uit die collectie, maar ook een aantal andere brieven lezen en ze in hun historische situatie plaatsen. Rechtstreeks in contact komen met teksten van een auteur is ongetwijfeld een geprivilegieerde wijze om hem te leren kennen.

Meer info:

<https://www.oudeabdij.be/brieven-ignatius.html>

MET BEELDEN OP VERHAAL KOMEN

Filmretraite: Geestelijke Oefeningen & Film

2-6 november 2022

In deze retraite combineer je mediteren met een schrifttekst en het bekijken van een film om zo God te kunnen ontmoeten en in stilte op verhaal te komen bij Hem.

Je gaat niet alleen op weg, maar wel in stilte. Dit maakt de ervaring nog zoveel intenser, persoonlijk maar ook intiem.

Meer info:

<https://www.oudeabdij.be/go-en-film.html>

AMSTERDAM

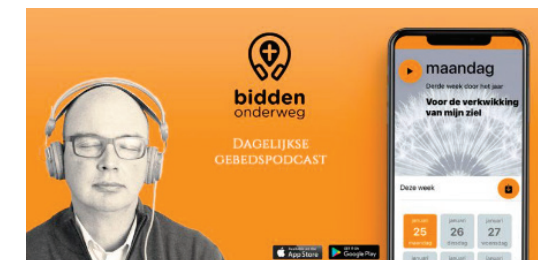
Platform ignatiaanse spiritualiteit

Beulingstraat 11

1017 BA Amsterdam

platform.ignatiaanspiritualiteit@jesuits.net

<https://platform-ignatiaanse-spiritualiteit.org/>



Digitale aanwezigheid

Podcasts, digitale retraites, video's, meditaties, essays...

In de afgelopen jaren ontwikkelden we verschillende vormen en websites om te inspireren, informeren vanuit ignatiaans perspectief. Met meer dan 30.000 vaste gebruikers is een mooie online gemeenschap ontstaan.

“Toen ik naar het JRS-kantoor kwam en al die Oekraïners zag die steun nodig hadden, dacht ik dat ik ook kon helpen,” zegt Alla, die Oekraïne verliet met haar twee zonen van 7 en 12 jaar.

”Ik praat met vrouwen zoals ik, die er alleen voor staan in een nieuw land, en ik probeer te helpen.”

Alla, Oekraïense vluchteling in Roemenië.



In 2021-2022 vieren de jezuïeten twee jubilea. In 1521 was de bekering van hun stichter Sint-Ignatius van Loyola na de verwonding bij het beleg van Pamplona. In 2022 vieren zij 400 jaar heiligverklaring van Ignatius en Franciscus Xaverius.